

IEVADRAKSTS

Pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, Padome 2012. gada 4. aprīļa sanāksmē nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes. Informācija, kas kļuvusi pieejama kopš marta sākuma, pamatā apstiprina Padomes iepriekšējo novērtējumu. Gaidāms, ka 2012. gadā inflācija saglabāsies virs 2%, dominējot augšupvērstiem riskiem. Padome paredz, ka politikai svarīgajā termiņā cenu dinamika saglabāsies cenu stabilitātei atbilstošā līmenī. Atbilstoši šādai situācijai saglabājas ierobežots monetārās ekspansijas pamattempis. Tautsaimniecības izaugsmes apsekojumu rādītāji 2012. gada pirmajos mēnešos kopumā stabilizējušies zemā līmenī, un gada laikā gaidāma mērena aktivitātes atjaunošanās. Šāda tautsaimniecības perspektīva joprojām pakļauta lejupvērstiem riskiem.

Euro zonas tautsaimniecības vidēja termiņa inflācijas gaidas jāturpina stingri noturēt līmenī, kas atbilst Padomes mērķim vidējā termiņā nodrošināt inflācijas līmeni zemāku par 2%, bet tuvu tam. Dažu pēdējo mēnešu laikā Eurosistēma īstenojusi gan standarta, gan nestandarta monetārās politikas pasākumus. Šis pasākumu kopums veicinājis finanšu vides stabilizēšanos un monetārās politikas transmisijas uzlabošanos. Uzmanīgi jāseko turpmākajām norisēm. Svarīgi arī paturēt prātā, ka visi nestandarta monetārās politikas pasākumi būtībā ir pagaidu pasākumi un ka pieejami visi nepieciešamie instrumenti, lai apņēmīgi un laikus novērstu augšupvērstos riskus, kas vidējā termiņā apdraud cenu stabilitāti.

Runājot par tautsaimniecības analīzi, reālais IKP euro zonā 2011. gada 4. ceturksnī kritās par 0.3%. Apsekojumu dati apstiprina, ka 2012. gada sākumā ekonomiskā aktivitāte stabilizējusies zemā līmenī. Padome joprojām gaida, ka gada laikā euro zonas tautsaimniecība pakāpeniski atveseļosies. Ārējam pieprasījumam, ļoti zemajām īstermiņa procentu likmēm euro zonā un visiem pasākumiem, kas veikti euro zonas tautsaimniecības pienācīgas darbības veicināšanai, vajadzētu stimulēt ekonomiskās aktivitātes perspektīvas īstenošanos. Tomēr gaidāms, ka spriedzes saglabāšanās euro zonas valsts parāda tirgos un tās ietekme uz kreditēšanas nosacījumiem, kā arī finanšu un nefinanšu sektorā notiekošais bilanču koriģēšanas

process un augstais bezdarba līmenis daļā euro zonas joprojām palēninās ekonomiskās izaugsmes pamattempu.

Tautsaimniecības perspektīvu apdraud galvenokārt lejupvērsti riski. Šie riski īpaši saistīti ar jaunu spriedzes pastiprināšanos euro zonas parāda tirgos un tās iespējamu tālāku izplatīšanos euro zonas reālajā tautsaimniecībā. Lejupvērstie riski saistīti arī ar turpmāku preču cenu kāpumu.

Saskaņā ar *Eurostat* ātro aplēsi euro zonas SPCI gada inflācija 2012. gada martā bija 2.6% (iepriekšējos trijos mēnešos – 2.7%). Gaidāms, ka 2012. gadā inflācija saglabāsies virs 2% galvenokārt nesenā enerģijas cenu kāpuma, kā arī nesen izziņotās netiešo nodokļu palielināšanas dēļ. Pamatojoties uz pašreizējām biržā tirgoto preču nākotnes līgumu cenām, 2013. gada sākumā gada inflācijai atkal vajadzētu sarukt zem 2%. Šajā kontekstā Padome īpaši uzmanīgi sekos, vai neparādās pazīmes, ka augstākas enerģijas cenas ietekmē algas, peļņu un vispārējo cenu noteikšanu. Taču, vērtējot turpmākās norises, pieticīgas ekonomiskās izaugsmes apstākļos euro zonā un ņemot vērā pienācīgi stabilizētās ilgtermiņa inflācijas gaidas, pamatā esošajam cenu spiedienam joprojām vajadzētu būt ierobežotam.

Vēl arvien var uzskatīt, ka SPCI inflācijas prognožu riski nākamajos gados ir kopumā līdzsvaroti un augšupvērstos riskus tuvākajā nākotnē galvenokārt nosaka lielāks naftas cenu un netiešo nodokļu kāpums, nekā gaidīts. Joprojām pastāv lejupvērstie riski, ko rada vājāka, nekā gaidīts, ekonomiskās aktivitātes dinamika.

Monetārās analīzes rezultāti liecina, ka saglabājies ierobežots monetārās ekspansijas pamattempa. M3 gada kāpuma temps 2012. gada februārī bija 2.8% (janvārī – 2.5%). Gan janvārī, gan februārī bija vērojama banku noguldījumu bāzes nostiprināšanās. Privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieaugums joprojām bijis ierobežots – tā temps (koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas datiem) salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu februārī samazinājās līdz 1.1% (janvārī – 1.5%).

Nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada kāpuma temps (koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas datiem) februārī bija attiecīgi 0.6% un 1.8%. Nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto MFI aizdevumu atlikums salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi gandrīz nemainījās.

Līdz februārim pieejamie monetārie rādītāji un kredītu atlikuma dati apstiprina, ka vērojama finanšu nosacījumu vispārēja stabilizēšanās un attiecīgi izdevies izvairīties no kredītiestāžu bilanču krasām un haotiskām korekcijām, uz ko arī bija vērsti Eurosistēmas pasākumi. Banku finansējuma apstākļi kopumā uzlabojušies, un vērojama paaugstināta emisijas aktivitāte un dažu finansējuma tirgus segmentu pieejamības atjaunošanās. Kredītu pieprasījums joprojām ir neliels, ņemot vērā ierobežoto ekonomisko aktivitāti un nefinanšu sektoros vēl arvien notiekošo bilanču koriģēšanas procesu. Būs vajadzīgs laiks, lai Eurosistēmas nestandarta pasākumu veicinošā ietekme pilnībā izpaustos un, atjaunojoties pieprasījumam, pozitīvi ietekmētu kreditēšanas pieaugumu. Šajā kontekstā jāatzīmē, ka norēķins par otro ilgāka termiņa refinansēšanas operāciju ar termiņu 3 gadi tika veikts tikai 2012. gada 1. martā.

Finanšu videi stabilizējoties, svarīgi, lai bankas arī turpmāk stiprinātu pretestības spēju, t.sk. nesadalot peļņu. Banku bilanču stabilitāte būs noteicošais faktors, kas stimulēs gan atbilstošu tautsaimniecības kreditēšanu, gan visu finansēšanas kanālu normalizēšanos.

Apkopojot minēto, tautsaimniecības analīzes rezultāti liecina, ka cenu dinamikai vidējā termiņā vajadzētu saglabāties cenu stabilitātei atbilstošā līmenī. Salīdzinājums ar monetārās analīzes rādītāju sniegtajām norādēm apstiprina šādu ainu.

Lai stiprinātu uzticību, ilgtspējīgu izaugsmi un nodarbinātību, Padome aicina valdības atjaunot stabilas fiskālās pozīcijas un īstenot vērienīgas strukturālās reformas. Saistības, ko uzliek Stabilitātes un izaugsmes pakts, pilnībā jāievēro, un apņēmīgi jānovērš konkurētspējas vājās vietas. Valstu politikas veidotājiem pilnībā

jāpilda savi pienākumi, lai nodrošinātu fiskālo ilgtspēju, palielinātu preču un darba tirgu pielāgošanās spējas, uzlabotu produktivitāti un konkurētspēju un nodrošinātu finanšu sistēmas stabilitāti. Īpaši valstīm, kas zaudējušas izmaksu konkurētspēju, jānodrošina pienācīgas darba samaksas korekcijas un jāveicina produktivitātes kāpums.

Jāatceras, ka vienotā monetārā politika pēc būtības ir vērsta uz cenu stabilitātes uzturēšanu vidējā termiņā euro zonā kopumā. Veicināt iekšzemes norises, kas pozitīvi ietekmē atsevišķu valstu tautsaimniecības konkurētspēju, ir valstu politikas veidotāju atbildība. Euro zonas tautsaimniecības funkcionēšanai ārkārtīgi būtiska ir gan piesardzīga fiskālā politika, gan preču un darba tirgu konkurētspēja un elastība.

Šajā "Mēneša Biļetenā" iekļauti trīs raksti. Pirmajā rakstā analizēti jautājumi saistībā ar valdības parāda saglabāšanu atmaksājamā līmenī euro zonā. Otrajā rakstā aplūkota cenu un izmaksu attīstība 2008. un 2009. gada recesijas laikā, savukārt trešajā raksturota Eurosistēmas finanšu pārskatu sniegšanas un grāmatvedības kārtība un galvenie principi.